

HET KAN

DECENNIUMDOELEN

HET KAN: INVESTEREN IN WERK

partners

OK. Hoe gaat het met u?

SAMENLEVINGOPBOUW

steunpunt mens
en samenleving

Arbeiders
Algemeen
Samenwerkend
Netwerk

samen Investeren
in welvaart
en welzijn

EEN SOCIAAL RELANCEPLAN VOOR DE POST-CORONATIJD?

HET KAN: INVESTEREN IN WERK

Door corona neemt de sociale ongelijkheid alleen maar toe. In een post-coronatijdperk blijft de schade groot, of wordt die zelfs groter. Of we deze ongelijkheid kunnen verminderen, hangt af van de toekomstige beleidskeuzes.

Decenniumdoelen vraagt daarom nadrukkelijk dat de federale en Vlaamse regering actie ondernemen om de sociale ongelijkheid nú aan te pakken.

SOCIALE CRISIS DREIGT

Corona heeft vooral sociale en economische gevolgen voor mensen met onzekere statuten, mensen in opleidings- of bemiddelingstrajecten en werklozen. Velen werken in de sectoren die het hardst getroffen zijn, zoals de horeca, cultuur-, recreatie- en evenementensector. Velen werken als zelfstandige. Ruim 217.000 zelfstandigen ervaren de gevolgen.¹ Hun bescherming is onbestaand, of zeer beperkt. In post-coronatijden, met sterk verhoogde werkloosheid, worden zij opnieuw achtergelaten.

Ook jongeren met lage of gebrekkige scholing dreigen het kind van de rekening te worden. Mogelijks zijn zij niet alleen de eerste slachtoffers van deze crisis, maar lopen zij ook het meeste risico om in langdurige werkloosheid vast te komen zitten. Het systeem van degressieve werkloosheidsuitkeringen maakt hen nog kwetsbaarder. Armoede staat voor de deur, of is al binnen.

HOOG TIJD OM DE KANSEN TE KEREN

In het 'Het KAN'-rapport van Decenniumdoelen staan 20 'herkansingen' voor de overheid. Post-corona zijn verschillende maatregelen nodig om personen en gezinnen financieel te beschermen: alle sociale minima, het minimumloon en de werkloosheidsvergoeding verhogen, de sociale toelagen binnen het Groeipakket beter inrichten, de degressiviteit van werkloosheidsuitkeringen stopzetten, ... Sociale bescherming, woonzekerheid, een sterkere gezondheidszorg, antidiscriminatie en een eerlijke bijdrage van allen, zijn belangrijke hefboomen voor een veerkrachtige samenleving die iedereen meeneemt.

Daarnaast moet de overheid de komende maanden ook intens inzetten op een inclusief arbeidsmarktbeleid. Binnen dat kader stelt Decenniumdoelen een aantal concrete werken voor. Werk is een antwoord op het armoedevraagstuk, maar zeker niet het enige. Waardig werk², een waardig minimumloon, duurzame vooruitzichten en een inclusieve benadering zijn noodzakelijke voorwaarden om een maximaal aantal mensen van armoede te behoeden. Corona heeft immers getoond dat er behoefte is aan een integrale aanpak door in te zetten op, onder meer, bestaanszekerheid, garantie op werk en kwaliteitsvolle arbeid en werkomstandigheden.

1 LEUVENSE ECONOMISCHE STANDPUNTEN, 2020/177, Sociaaleconomische kenmerken van werknemers en zelfstandigen in sectoren getroffen door de lockdown, <https://feb.kuleuven.be/research/les/pdf/LES%202020%20177%20Decoster%20et%20al%20Profiel%20sectoren%20lockdown.pdf>

2 Sustainable development goal: 8.8 De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrerende werknemers, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in preciaire werkomstandigheden bevinden

1. Voorstellen om financiële zekerheid te garanderen in post-coronatijden

De federale en Vlaamse regering hebben snel geschakeld naar aanleiding van de lockdown. Ze namen verschillende maatregelen om de talrijke tijdelijke werklozen financieel te ondersteunen. Met een hogere werkloosheidsuitkering, bijvoorbeeld, waarvan de degressiviteit ook werd opgeschort. Ook enkele flankerende beleidskeuzes, zoals de energiepemie voor getroffen werknemers, moesten de eerste grote financiële schokken opvangen. Alleen kunnen niet alle bedrijven en sectoren even gemakkelijk de draad terug oppikken na de lockdownperiode.

1.1. Voor gedwongen werklozen

Uit de eerste analyses blijkt dat een groot aantal werknemers hun job riskeren te verliezen ten gevolge van corona. Voorbereid zijn op een sterke stijging van het aantal werkzoekenden én een gepast beleid uitwerken om het armoederisico te minimaliseren, is cruciaal. Daarom blijven federale en Vlaamse ondersteuningsmaatregelen ook post-corona een prioriteit voor de vele werknemers die zich nog steeds in het statuut van tijdelijke werkloosheid of arbeidsduurvermindering bevinden.

1.2. Voor onzekere statuten en atypische contracten

Hoewel er heel wat ondersteunende maatregelen van kracht gingen, vielen verschillende categorieën van werknemers uit de boot. Het gaat voornamelijk om zij die net het hardst geraakt werden door deze crisis, zoals uitzendkrachten, tijdelijke werknemers en platformwerkers. Dergelijke preciaire contracten bieden onvoldoende bescherming. De coronacrisis bracht de pijnpunten die daaraan verbonden zijn duidelijk aan het licht. Een herziening van de verschillende statuten is aan de orde. Een essentieel component is de uitbreiding van de sociale bescherming en de bijhorende sociale bijdragen³.

1.3. Voor werkzoekenden in een opleidings- of bemiddelingstraject

Veel opleidings- en bemiddelingstrajecten, zoals wijkwerken, IBO-stages en TWE, werden abrupt stopgezet omwille van de crisis. Daardoor dreigden de getroffen cursisten en werkzoekenden flink wat vergoedingen mis te lopen. De Vlaamse regering heeft tijdelijk een bijkomende coronapremie voorzien, maar al snel bleek dat zij nood hebben aan een waardige sociale bescherming. Ook voor deze categorieën moeten de contracten en statuten dus dringend herbekeken worden.

2. Voorstellen om de toegang tot de arbeidsmarkt laagdrempeliger te maken

Post-corona houdt helaas stijgende werkloosheid in. Met een toevloed aan nieuwe werkzoekenden is de kans reëel dat mensen die voor de crisis al ver van de arbeidsmarkt stonden opnieuw verdrongen zullen worden. De drempel verlagen voor deze groepen is noodzakelijk om armoede te verminderen.

2.1. Gerichte begeleiding en coaching

Er is nood aan een doelgroepenbeleid dat gericht inzet op alle personen die ver afstaan van de arbeidsmarkt. Dat veronderstelt ook een doorgedreven begeleiding en coaching op de werkvloer.

2.2. VDAB versterken

Een versterkte VDAB betekent voldoende capaciteit om mensen te begeleiden en te heroriënteren. Er moet daarbij aandacht zijn voor alle bestaande én nieuwe werkzoekenden, voor zij die in armoede leven en zij die werkloos zijn. Daarnaast zou iedere werkzoekende recht moeten hebben op individuele jobcoaching.

³ Zie ook: AANBEVELING VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE van 8 november 2019 met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen (2019/C 387/01)

2.3. Rechtvaardig opleidingsstatuut voor deeltijdse leersystemen

Een beter opleidingsstatuut in het kader van stelsel van leren en werken, is nodig om de rechten van de cursist effectief waarborgen. Ook de VDAB kan een bijzondere alertheid aan de dag leggen voor mogelijk misbruik, zodat de opleidingen steeds kwaliteitsvol zijn en bijdragen tot het doel waarvoor ze bestemd zijn.

2.4. Bescherming tijdens begeleidingstraject OCMW

Het begeleidingstraject van het OCMW, in samenwerking met welzijnspartners, Fedasil en het Agentschap Integratie en Inburgering, moet leiden tot een duurzame job met volwaardige arbeidsvoorwaarden. Specifiek gaat het over een plaats binnen de reguliere arbeidsmarkt of sociale economie. In dat opzicht is een betere sociale bescherming tijdens deze trajecten aan de orde.

2.5. VOV stimuleren

Het Vlaams opleidingsverlof (VOV) laat werknemers toe om een opleiding te volgen, zonder dat zij hun loon verliezen door hun afwezigheid op het werk. Het is belangrijk om deze opleidingsincentive (financieel) te stimuleren bij economisch kwetsbare werknemers.

2.6. Jongerengarantie uitbreiden

De 'jongerengarantie' maakt deel uit van een schoolverlatersplan. Het programma moet hoognodig versterkt worden door een passend aanbod (opleiding, stage of job) voor jongeren onder 25 jaar te garanderen, binnen de vier maand nadat zij de school verlaten hebben.

2.7. Intensiever non-discriminatiebeleid

Ten slotte is een doorgedreven non-discriminatiebeleid, waarbij de overheid zelf het goede voorbeeld geeft en actief organisaties en bedrijven aanspoort om non-discriminatie op te nemen in hun dagelijkse werking. Ook proactieve praktijktesten door de arbeidsinspectie zijn hier aangeraden.

3. Voorstellen om (meer) waardig werk te creëren

De economische crisis ten gevolge van de coronacrisis, zal de werkgelegenheid sterk doen dalen. Er is behoefte aan een sterk en duidelijk sociaal relanceplan dat inzet op waardig werk. De overheid heeft echter een aantal belangrijke hefboomen om tewerkstelling te stimuleren. Door gerichte keuzes te maken in investeringsprojecten, onder meer via sociale clausules, kan de overheid de werkgelegenheid verbeteren voor iedereen, ook kansengroepen, en dit in combinatie met andere maatschappelijke doelen.

3.1. Investeren in de Europese Green Deal

De Europese Commissie heeft een grootschalig investeringspakket voor het vergroenen van onze samenleving en economie. Het is belangrijk dat dergelijke milieu- en klimaatinvesteringen ook sociaal georiënteerd zijn. In de zin dat niet alleen de rijken er de vruchten van plukken, zoals nu het geval is op vlak van energiezuinig wonen, maar dat ook mensen met een laag inkomen er toegang tot hebben.

Daarom moet er geïnvesteerd worden in collectieve maatregelen voor gezinnen (naar het voorbeeld van 'Dampoort knapT OPI!'), zoals warmtesystemen, zonnepanelen en renovaties. Een grootschalig renovatieprogramma, aangestuurd vanuit de Vlaamse overheid, zou de slechte private en sociale woningen op 30 jaar kunnen wegwerken. Daarnaast moet er verder werk gemaakt worden van een betaalbaar en toegankelijk openbaar vervoersnet, een landbouwbeleid met de focus op korte keten en een circulaire economie.

3.2. Investeren in sociale woningen

Vlaanderen kan de bouwsector ook stimuleren, weliswaar kleinschaliger, met een uitgebreid investeringsprogramma voor sociale woningen. Vandaag worden er ongeveer 2.500 tot 3.000 gebouwd. Deze investering kost de overheid relatief weinig: ongeveer 50.000 euro op een termijn van 30 jaar.

Investeren in sociale woningen is nochtans een win-win voor Vlaanderen. Het biedt niet alleen een ernstig antwoord op de sociale nood, maar is bovendien een grote hefboom voor de heropstart. Indirect betekent het voor de nieuwe huurder een serieuze inkomensverhoging, met een gemiddelde minderuitgave van 300 euro per gezin. Dergelijke investeringen maken het ook mogelijk om het ruimtelijk en milieubeleid vorm te geven en te sturen in de gewenste richting van een 'bouwshift'.

3.3. Investeren in de sociale economie

De sociale economie is een volwaardige sector. Heel wat mensen die verder afstaan van de zogenaamde reguliere economie, vinden op deze manier waardig werk. De sterke terugverdieneffecten door de daling in ziekte- en werkloosheidsuitkeringen, naast de toegenomen bedrijfsactiviteit, maken dit een effectief middel om armoede te reduceren.

Het uitgangspunt is een volwaardig loon voor een werknemer die volwaardig werk levert. Een ernstig uitbreidingsplan voor 5.000 extra plaatsen op vijf jaar tijd is perfect mogelijk. Doorstromen vanuit de sociale naar de reguliere economie, kan ook ondersteund worden onder strikte voorwaarden. De doorstromingscriteria moeten in dat geval rekening houden met de capaciteit en wens van de werknemer.

3.4. Garanderen van werk

Garanderen dat iedereen recht heeft op werk, kan door een aanbod aan 'basisbanen' in te voeren voor iedereen die langer dan twee jaar werkzoekende is. Het zijn ondersteunende jobs, die tegelijk maatschappelijke noden inlossen. Een 'basisbaan' volgt correcte arbeids- en loonvoorwaarden en is van onbepaalde duur.

Gemeentes en provincies moeten aangespoord worden om de sociale clausules bij overheidsopdrachten van de federale en Vlaamse overheid te gebruiken, waarin kwetsbare groepen volwaardige jobs krijgen op de arbeidsmarkt en leerwerkplekken worden gegarandeerd.

CONTACT

.....

Anne Van Lancker,
Voorzitter Decenniumdoelen

Michel Debruyne,
Coördinator Decenniumdoelen

info@decenniumdoelen.be

MEER INFORMATIE

.....

www.komafmetarmoede.be

HET
KAN
DECENNIUMDOELEN